

**Program predchádzania vzniku odpadu
Slovenskej republiky na roky 2019 – 2025**

Bratislava, november 2018

Obsah

Použité skratky	4
Úvod	5
Analýza súčasného stavu	6
Hlavný cieľ nového programu	10
Indikátory	10
Opatrenia na splnenie hlavného cieľa	11
Východiská.....	11
Opatrenia.....	11
1. Zmesový komunálny odpad	13
1.1. Charakteristika súčasného stavu	13
1.2. Cieľ.....	14
1.3. Indikátory	14
1.4. Opatrenia.....	15
1.5. Financovanie.....	15
2. Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	16
2.1. Charakteristika súčasného stavu	16
2.2. Cieľ.....	16
2.3. Indikátory	17
2.4. Opatrenia.....	17
2.5. Financovanie.....	18
3. Odpad z potravín.....	18
3.1. Charakteristika súčasného stavu	18
3.2. Cieľ.....	19
3.3. Indikátory	19
3.4. Opatrenia.....	19
3.5. Financovanie.....	20
4. Odpad z papiera	21
4.1. Charakteristika súčasného stavu	21
4.2. Cieľ.....	22
4.3. Indikátory	22
4.4. Opatrenia.....	22
4.5. Financovanie.....	22
5. Objemný odpad	23
5.1. Charakteristika súčasného stavu	23
5.2. Cieľ.....	23

5.3.	Indikátory	23
5.4.	Opatrenia.....	23
5.5.	Financovanie.....	24
6.	Plasty a obaly	24
6.1.	Charakteristika súčasného stavu	24
6.2.	Cieľ.....	25
6.3.	Indikátory	25
6.4.	Opatrenia.....	26
6.5.	Financovanie.....	28
7.	Stavebné odpady	28
7.1.	Charakteristika súčasného stavu	28
7.2.	Cieľ.....	30
7.3.	Indikátory	30
7.4.	Opatrenia.....	31
7.5.	Financovanie.....	31
8.	Nebezpečné odpady	31
8.1.	Charakteristika súčasného stavu	31
8.2.	Cieľ.....	32
8.3.	Indikátory	32
8.4.	Opatrenia.....	32
8.5.	Financovanie.....	33
9.	Odpad z ťažobného priemyslu	33
9.1.	Charakteristika súčasného stavu	33
9.2.	Cieľ.....	33
9.3.	Indikátory	33
9.4.	Opatrenia.....	34
9.5.	Financovanie.....	34
	Vyhodnocovanie plnenia cieľov programu	34

Použité skratky

BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
EMS	Environmental Management System
EP	Európsky parlament
ES	Európske spoločenstvo
EÚ	Európska únia
HBÚ	Hlavný banský úrad
HDP	Hrubý domáci produkt
GR SAŽP	Generálny riaditeľ Slovenskej agentúry životného prostredia
IBV	Individuálna bytová výstavba
KBV	Komplexná bytová výstavba
KO	Komunálne odpady
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Národný projekt SAŽP	Projekt z OP KŽP „Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“ (http://www.sazp.sk/projekty/narodne-projekty/)
NO	Nebezpečné odpady
OBÚ	Obvodné banské úrady
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OSN	Organizácia Spojených národov
OZV	Organizácie zodpovednosti výrobcov
POH SR	Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky
PPVO SR	Program predchádzania vzniku odpadu Slovenskej republiky
RISO	Regionálny informačný systém o odpadoch
RZV	Rozšírená zodpovednosť výrobcu
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ÚMS	Únia miest Slovenska
ÚOŠS	Ústredné orgány štátnej správy
ÚVO	Úrad pre verejné obstarávanie
ÚVZ SR	Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
VKM	Viacvrstvové kombinované materiály
VÚC	Vyššie územné celky
ZKO	Zmesový komunálny odpad
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska

Úvod

Povinnosť vypracovať programy predchádzania vzniku odpadu (PPVO) po prvýkrát ustanovila Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (rámcová smernica o odpade). Už pred desiatimi rokmi bola v tejto smernici definovaná hierarchia odpadového hospodárstva, podľa ktorej je prioritou odpadového hospodárstva predchádzanie vzniku odpadu a príprava na opätovné použitie. Až potom nasleduje recyklácia a zhodnocovanie (napr. energetické zhodnocovanie). Zneškodňovanie je poslednou možnou alternatívou.

Predchádzanie vzniku odpadu sú opatrenia, ktoré sa prijímajú predtým, ako sa látka, materiál alebo výrobok stanú odpadom, a ktoré znižujú:

- a) množstvo odpadu aj prostredníctvom opätovného použitia výrobkov alebo predĺženia životnosti výrobkov,
- b) nepriaznivé vplyvy vzniknutého odpadu na životné prostredie a zdravie ľudí alebo
- c) obsah škodlivých látok v materiáloch a vo výrobkoch.

Záväznosť hierarchie odpadového hospodárstva a povinnosť vypracovať programy predchádzania vzniku odpadu bola prevzatá aj do právnej úpravy odpadového hospodárstva v Slovenskej republike v roku 2013. V tom istom roku vypracovalo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) Program predchádzania vzniku odpadu Slovenskej republiky na roky 2014 – 2018 (PPVO SR 2014 – 2018).

Zámerom PPVO bolo nielen splniť povinnosť, ktorú ukladá právna úprava EÚ a SR, ale zmeniť princípy a smerovanie v odpadovom hospodárstve. V SR sa dlhodobo kladie hlavný a jediný dôraz na plnenie cieľov recyklácie a zhodnocovania odpadov. Problematika predchádzania vzniku odpadu rezonuje v spoločnosti v oveľa menšej miere ako napr. triedenie odpadov alebo ich recyklácia, hoci v SR kontinuálne narastá množstvo odpadov. Problémom je aj nelegálne nakladanie s odpadom, najmä veľký počet nelegálnych skládok odpadu.

Za odpadové hospodárstvo zodpovedá MŽP SR. Predchádzaním vzniku odpadu sa musia zaoberať aj iné rezorty, v pôsobnosti ktorých sa realizuje ťažba surovín, výroba, distribúcia a predaj tovarov a služieb. Množstvo vznikajúcich odpadov neovplyvňuje iba oblasť výroby. Významnú a čoraz negatívnejšiu úlohu zohráva správanie obyvateľov pri nakupovaní tovarov a služieb, teda oblasť spotreby. Problematika udržateľnej výroby a spotreby je stále na okraji spoločenského záujmu.

PPVO SR 2014 – 2018 definoval ako hlavný cieľ posun od materiálového zhodnocovania k predchádzaniu vzniku odpadu. Na splnenie cieľa bol navrhnutý súbor opatrení. Dokument stanovil aj špecifické ciele pre sedem prioritných prúdov odpadov a súbor opatrení na ich splnenie. Hlavnú zodpovednosť za realizáciu opatrení má MŽP SR. Bez aktívnej spolupráce s dotknutými orgánmi štátnej správy, mimovládnyimi organizáciami a širokou verejnosťou nie je možné stanovené ciele splniť.

Predkladaný PPVO SR 2019 – 2025 vychádza zo skúseností získaných pri príprave a realizácii PPVO SR 2014 – 2018 a z priebežného vyhodnocovania plnenia jeho cieľov a opatrení. Zohľadňuje aj aktuálny vývoj v EÚ v oblasti uplatňovania obehového hospodárstva (Circular Economy). Princípom je prechod z lineárneho modelu hospodárskeho rastu („vyťaž – vyrob – distribuuj – použi – zahod“) na model komplexný, dynamický a uzavretý (z väčšej časti), a teda zameraný na rozvoj efektívneho využívania zdrojov a udržateľný rast.

Pri tvorbe PPVO SR 2019 – 2025 bola zohľadnená Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií na základe úlohy B.1 uznesenia vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017, z dôvodu zabezpečenia súladu so stanovenými hlavnými princípmi vypracovania strategických dokumentov. V zmysle uvedenej metodiky bol pri príprave strategického dokumentu vytvorený prípravný tím stratégie a tím pre tvorbu stratégie. MŽP SR predložilo odboru strategického plánovania Úradu podpredsedu vlády SR

pre investície a informatizáciu vstupnú správu s jej aktualizáciami a po schválení strategického dokumentu vládou SR bude predložená záverečná správa.

Analýza súčasného stavu

Záväznosť hierarchie odpadového hospodárstva a povinnosť vypracovať programy predchádzania vzniku odpadu bola prevzatá aj do novej právnej úpravy odpadového hospodárstva SR. Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o odpadoch) v § 7 ustanovuje pre MŽP SR povinnosť vypracovať program predchádzania vzniku odpadu.

Historicky prvý dokument zameraný na predchádzanie vzniku odpadu v Slovenskej republike bol vypracovaný v roku 2013 v súlade s vtedy platným znením zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, do ktorého boli prevzaté relevantné ustanovenia rámcovej smernice o odpade. Program predchádzania vzniku odpadu Slovenskej republiky na roky 2014 – 2018 (PPVO SR 2014 – 2018) bol ako strategický dokument posudzovaný v súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Následne bol dokument schválený uznesením vlády SR č. 729/2013.

Hlavným zámerom opatrení prijatých v programoch predchádzania vzniku odpadu je dosiahnutie prerušenia súvislosti medzi hospodárskym rastom a vplyvmi na životné prostredie súvisiacimi so vznikom odpadov.

Vyhodnotenie PPVO SR 2014 – 2018

V súlade s kapitolou 7 PPVO SR 2014 – 2018 pripravilo MŽP SR v roku 2017 **priebežné vyhodnotenie plnenia cieľov programu a realizácie opatrení**. V dokumente sa konštatuje, že stanovené ciele sa nepodarilo splniť. Väčšina navrhovaných opatrení nebola realizovaná z rôznych dôvodov. Spoločným menovateľom však je nízky záujem spoločnosti zamerať sa na predchádzanie vzniku odpadu. MŽP SR nemá dostatočné kompetencie, aby bez spolupráce so zainteresovanými stranami tento problém začalo riešiť.

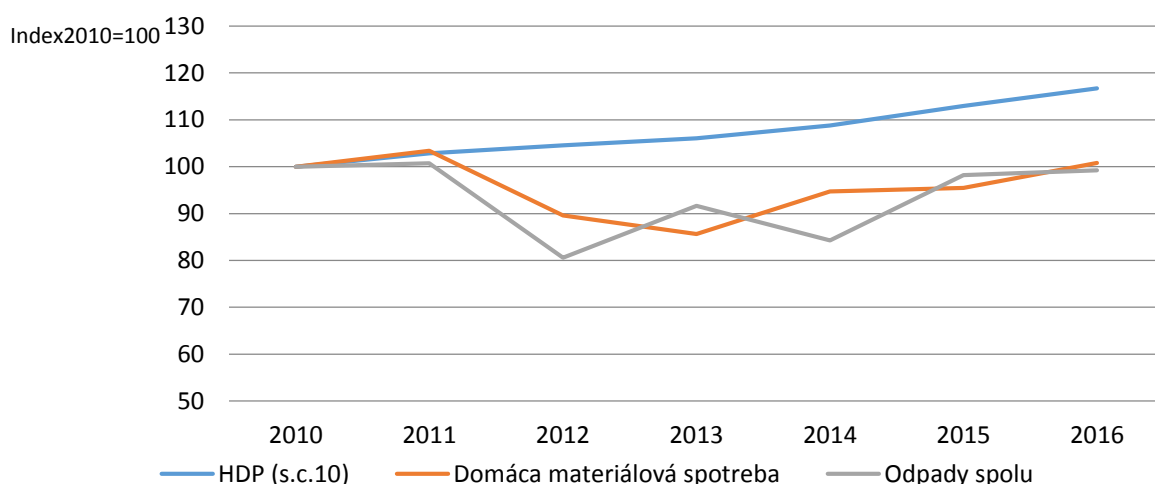
Zmena správania v oblasti výroby a spotreby, cieľom ktorej je zníženie vzniku odpadov, si vyžaduje zmenu viacerých právnych predpisov a to nielen v pôsobnosti MŽP SR. Nedeliteľnou súčasťou tohto procesu je masívne vzdelávanie a informovanie verejnosti, na ktoré v súčasnosti nemá MŽP SR finančné zdroje.

Pri kontrole **plnenia hlavného cieľa**, ktorým je posun od materiálového zhodnocovania ako jedinej priority odpadového hospodárstva k predchádzaniu vzniku odpadu boli konštatované nasledovné skutočnosti:

Vznik odpadov zaznamenáva od roku 2010 do roku 2016 mierny pokles (cca 1 %), domáca materiálová spotreba vzrástla o necelé 1%, ale vzhľadom na nárast HDP o 17 % môžeme považovať slovenskú ekonomiku za ekonomiku, v ktorej je **hospodársky rast je oddelený ako od tvorby odpadov, tak aj od spotreby materiálov**.

Vzhľadom na mierne zvyšujúcu sa spotrebu materiálov a nárast vzniku odpadov v medziročnom porovnaní rokov 2015 a 2016 je potrebné zamerať sa na zefektívnenie využívania materiálov ako vo výrobnom, tak aj spotrebnom procese.

Graf 1: Vznik odpadov celkom, domáca materiálová spotreba a HDP, Index2010=100

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
HDP (s.c.10)	100	102,82	104,52	106,08	108,81	112,98	116,69
Domáca materiálová spotreba	100	103,41	89,62	85,62	94,71	95,47	100,80
Odpady spolu	100	100,73	80,59	91,66	84,26	98,21	99,21

Zdroj: MŽP SR, Eurostat

V zásade je možné konštatovať, že **hlavný zámer** opatrení v predchádzaní vzniku odpadu, ktorým je **dosiahnutie prerušenia súvislosti medzi hospodárskym rastom a nárastom vzniku odpadov a prípadnými vplyvmi na životné prostredie súvisiacimi so vznikom odpadov**, sa v SR plní. Vznik odpadov od roku 2010 síce mierne poklesol, ale od roku 2014 jeho vznik k roku 2016 **narástol o 18 %**. Vzhľadom na túto skutočnosť je možné konštatovať, že **hlavný cieľ**, ktorým je posun od materiálového zhodnocovania ako jedinej priority odpadového hospodárstva k predchádzaniu vzniku odpadu sa nepodarilo naplniť.

Súhrnné vyhodnotenie **plnenia špecifických cieľov** PPVO SR 2014 - 2018 uvádza nasledovná tabuľka:

	Špecifický cieľ	Plnenie
1.	Pokračovať v trende medziročného znižovania vzniku zmesového komunálneho odpadu	Z dostupných údajov je možné konštatovať, že vytýčený cieľ „ pokračovať v trende medziročného znižovania vzniku zmesového komunálneho odpadu “ sa plní . V rokoch 2010 – 2016 došlo k miernemu poklesu vzniku ZKO , avšak vznik celkového množstva KO vzrástol . To poukazuje skôr na lepšie vytriedovanie zložiek KO , ako na aplikovanie opatrení zameraných na predchádzanie vzniku odpadu.
2.	Znižovať vznik BRKO a znižovať podiel BRKO v ZKO	Z dostupných údajov vyplýva, že v rokoch 2010 – 2016 došlo k nárastu vzniku BRKO

		<p>a stanovený cieľ „znižovať vznik BRKO “ sa neplní. Nárast vzniku BRKO v rokoch 2010 – 2013 potvrďuje aj Program odpadového hospodárstva na roky 2016 – 2020. Opatrenia POH SR sú zamerané najmä na zníženie množstva BRKO ukladaných na skládky odpadov.</p>
3.	Znižovať vznik odpadu z papiera a znižovať podiel papiera v zmesovom komunálnom odpade	<p>Z dostupných údajov vyplýva, že v rokoch 2010 – 2016 došlo k nárastu vzniku odpadu z papiera, čo súvisí s kvalitnejším triedením.</p> <p>Cieľ znižovať vznik odpadu z papiera sa neplní, avšak lepším vytriedňovaním sa pravdepodobne znižuje podiel papiera v zmesovom komunálnom odpade.</p>
4.	Znižovať vznik odpadu z obalov	<p>Z dostupných údajov vyplýva, že nárast vzniku odpadov z obalov (v rokoch 2010–2015 o 29 %) je rýchlejší ako nárast množstva obalov uvedených na trh. Nárast oboch údajov predstavuje z hľadiska predchádzania vzniku odpadov nepriaznivý vývoj, je preto potrebné prehodnotiť opatrenia, ktoré sú uvedené v PPVO SR na roky 2014–2018. Cieľ znižovať vznik odpadu z obalov sa neplní.</p>
5.	Znižovať množstvo zneškodňovaných stavebných odpadov a odpadov z demolácií	<p>Množstvo zneškodňovaných stavebných odpadov a odpadov z demolácií aj napriek nárastu vzniku stavebných odpadov a odpadov z demolácií, nárastu HDP má ustálený charakter, čo predstavuje pozitívny vývoj a môžeme hovoriť o oddelení vývoja zneškodňovania týchto odpadov k ich celkovému vzniku a HDP. Avšak stanovený cieľ sa neplní.</p>
6.	Pokračovať v nastúpenom trende znižovania vzniku nebezpečného odpadu	<p>Vznik nebezpečného odpadu vykazoval od roku 2010 do roku 2014 kontinuálny pokles. Od roku 2015 bol zaznamenaný nárast vzniku nebezpečného odpadu, keď v roku 2016 stúpol oproti roku 2015 o 21 %. Cieľ PPVO sa neplní.</p>
7.	Znižovanie vzniku odpadu z ťažobného priemyslu	<p>V rokoch 2010 – 2016 bol zaznamenaný stúpajúci trend vo vzniku odpadu z ťažobného priemyslu a to o cca 93 %. V medziročnom porovnaní rokov 2015 vzrástol oproti roku 2016 o 5,7 %. Stanovený cieľ sa nesplní.</p>

Príčiny relatívne neúspešného plnenia cieľov a opatrení uvádza SWOT analýza PPVO SR 2014 – 2018:

Silné stránky	Slabé stránky
PPVO SR 2014 – 2018 je v súlade so zákonom o odpadoch	Vytýčené ciele sú ambiciózne vzhľadom na relatívne krátke obdobie a na aktuálnu situáciu v Slovenskej republike.
PPVO SR 2014 – 2018 bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 729/2013	Na splnenie cieľov bol prijatý veľký počet opatrení.
PPVO SR 2014 – 2018 bol vypracovaný v súlade s usmernením Európskej Komisie „Preparing Waste Prevention Programme“, z októbra 2012	Viacere opatrenia sa ukázali ako nevhodné a nerealizovateľné.
	Napriek uzneseniu vlády SR sa do realizácie opatrení nezapojili ostatné zainteresované ministerstvá a inštitúcie.
	Doposiaľ nebol realizovaný projekt z OP KŽP „Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“, ktorý je z hľadiska financovania kľúčový.
Príležitosti	Ohrozenia
Európska komisia vytvára legislatívny tlak na členské štáty, aby uplatňovali hierarchiu odpadového hospodárstva a vypracovali PPVO	Predchádzanie vzniku odpadu a vypracovanie PPVO nie je úloha iba pre rezort životného prostredia. Zasahuje do celého hospodárstva, do všetkých materiálových prúdov a produktov počas celého ich životného cyklu. Preto bude potrebné dosiahnuť v tejto oblasti konsenzus.
PPVO je v súlade so snahou EÚ o uplatňovanie obehového hospodárstva (Circular Economy)	

Aktuálny PPVO SR musí zohľadňovať aj nové trendy v EÚ, predovšetkým

- Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo,
- Európsku stratégiu pre plasty v obehovom hospodárstve a
- Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj – strategický rozvojový cieľ č. 12 – Obehová ekonomika.

Opatrenia vyplývajúce z uvedených dokumentov sa prejavili v revidovaných smerniciach, ktoré boli diskutované v Európskom Parlamente v rámci „Odpadového balíčka“ (Waste Package). Dňa 14.06.2018 boli revidované schválené smernice uverejnené v Úradnom vestníku EÚ ¹. Uvedené právne predpisy EÚ významne ovplyvnia právnu úpravu odpadového hospodárstva SR.

Európska komisia v roku 2015 schválila Akčný plán pre obehové hospodárstvo s názvom „**Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo**“, ktorý bol publikovaný dňa 2. 12. 2015 ako **oznámenie COM(2015) 614**². Oblasť predchádzania vzniku odpadu sa aplikuje vo viacerých oblastiach od ťažby surovín, cez dizajn, výrobu, distribúciu, spotrebu, použitie až po opätovné použitie a opravu.

Cieľom uvedeného akčného plánu je stimulovať prechod Európy na obehové hospodárstvo. Výrobné procesy možno zlepšiť tak, aby efektívnejšie využívali zdroje a **produkovali menej odpadu**. Okrem ochrany životného prostredia sa vďaka tomu môžu vytvoriť podnikateľské príležitosti a podporiť inovácie.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2018:150:TOC>

² <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EN/1-2015-614-EN-F1-1.PDF>

Ako súčasť kontinuálneho úsilia zameraného na transformáciu európskej ekonomiky na udržateľnejší systém a realizáciu ambiciózneho Akčného plánu obehového hospodárstva **prijala v roku 2018 Európska komisia súbor opatrení**, ktorými sú:

EU Stratégia pre plasty v obehovom hospodárstve a prílohy zamerané na transformáciu spôsobu, akým sú plastové produkty navrhované, vyrábané, využívané a recyklované. Všetky plastové obaly by mali byť do roku 2030 recyklovateľné. Stratégia zdôrazňuje aj potrebu zavedenia špecifických opatrení, možno legislatívneho nástroja, na zníženie vplyvu plastov na jedno použitie na moria a oceány.

Komunikácia o možnostiach riešenia rozhrania medzi legislatívou o chemických látkach, výrobkoch a odpadoch, aby bolo možné posúdiť, ako sa predpisy o odpadoch, výrobkoch a chemických látkach navzájom ovplyvňujú.

Monitorovanie pokroku smerom k obehovému hospodárstvu na úrovni EÚ a aj členských štátov. Skladá sa zo súboru kľúčových indikátorov, ktoré pokrývajú každú fázu – t. j. výrobu, spotrebu, odpadové hospodárstvo a druhotné surovinové zdroje, ako aj ekonomické aspekty – investície a pracovné príležitosti – a inovácie.

Správa o kritických surovinách a obehovom hospodárstve, ktorá je zameraná na opakované využívanie 27 kritických surovín.

Hlavný cieľ nového programu

Hlavným cieľom programu je posun od materiálového zhodnocovania ako jedinej priority v odpadovom hospodárstve SR **k predchádzaniu vzniku odpadu** v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva SR.

Tento trend je v súlade s Akčným plánom EÚ pre obehové hospodárstvo³:

„Prechod na intenzívnejšie obehové hospodárstvo, v ktorom sa hodnota výrobkov, materiálov a zdrojov uchováva v hospodárstve čo možno najdlhšie a minimalizuje sa vznik odpadu, je významným príspevkom k úsiliu EÚ o rozvoj udržateľného nízkouhlíkového, konkurencieschopného hospodárstva, ktoré efektívne využíva zdroje. Takýto prechod je príležitosťou na transformáciu nášho hospodárstva a zabezpečenie nových a udržateľných konkurenčných výhod pre Európu.“

Indikátory

- Prijatie nového zákona o poplatkoch za uloženie odpadov, ktorého predmetom bude zvýšenie poplatkov za ukladanie odpadov na skládky odpadov
- Počet realizovaných informačných a vzdelávacích kampaní, ktoré budú zamerané na predchádzanie vzniku odpadov
- Počet subjektov s registráciou v EMAS / EMS – systém environmentálneho manažérstva
- Počet a hodnota zákaziek z verejného rozpočtu zohľadňujúce environmentálne aspekty pri vybraných prioritných skupinách produktov z celkového objemu uzatvorených zmlúv
- Počet licencií / zmlúv uzatvorených v rámci Národnej schémy pre environmentálne označovanie produktov a Európskej schémy pre environmentálne označovanie produktov Environmentálnej značky EÚ
- Počet oznámení MŽP SR v rámci Národnej schémy pre environmentálne označovanie produktov

³ COM(2015) 614 final

Opatrenia na splnenie hlavného cieľa

Východiská

MŽP SR má právne, ekonomické a administratívne nástroje na riadenie odpadového hospodárstva až od 3. kroku v hierarchii odpadového hospodárstva, teda od recyklácie, cez zhodnocovanie až po zneškodňovanie odpadu.

Na predchádzanie vzniku odpadu a opätovné používanie môže **MŽP SR vytvoriť vhodné prostredie zvyšovaním povedomia, informovanosťou, environmentálnou výchovou a vzdelávaním a presadzovaním základnej filozofie ako nevyhnutnosti posunu od materiálového zhodnocovania odpadu k predchádzaniu vzniku odpadu a vytvorením organizačných, finančných a kvalifikovaných personálnych predpokladov na riešenie problematiky predchádzania vzniku odpadu.**

Takýto prístup vyžaduje

- koordináciu a účinnú spoluprácu na medzirezortnej úrovni,
- spoluprácu so všetkými záujmovými skupinami,
- adekvátne organizačné, personálne a finančné krytie.

Existujúca pracovná skupina pre obehové hospodárstvo, ktorá je zložená z jednotlivých dotknutých ministerstiev, sa **rozšíri o oblasť predchádzania vzniku odpadov**. Táto skupina sa bude stretávať s cieľom nájsť riešenia na podporu predchádzania vzniku odpadov ako neoddeliteľnej súčasti obehového hospodárstva a šetrenie primárnych zdrojov v zainteresovaných rezortoch (okrem MŽP SR najmä Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo financií SR). Stretnutia pracovnej skupiny zvoláva MŽP SR na ad hoc báze.

Opatrenia

- O.1.** Prepojenie aktivít predchádzania vzniku odpadu s aktivitami týkajúcimi sa **Agendy 2030** pre udržateľný rozvoj a prípravu **Národného investičného plánu Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030** (v rámci cieľa 12. Zabezpečiť udržateľnú spotrebu a výrobné schémy). Predchádzanie vzniku odpadu je neoddeliteľnou súčasťou obehového hospodárstva a ako také sa dotýka výrobkovej a spotrebiteľskej politiky.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: priebežne

- O.2.** **Zvýšiť poplatky za ukladanie odpadov na skládky odpadov** v rámci novely zákona o poplatkoch za uloženie odpadov v nadväznosti na jeho účinnosť a príslušného vykonávacieho predpisu.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: k novele zákona o poplatkoch za uloženie odpadov a príslušného vykonávacieho predpisu, december 2022

- O.3. Presadzovanie predchádzania vzniku odpadov do **konceptných dokumentov dotknutých rezortov** (ekodizajn, inovatívne výrobné procesy, zelené verejné obstarávanie,...)

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: priebežne

- O.4. **Zlepšiť informovanosť verejnosti prostredníctvom informačných a vzdelávacích kampaní**, ktoré budú zamerané na predchádzanie vzniku odpadov.

Plnenie opatrenia bude realizované v zmysle Rezortnej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu do roku 2025, prostredníctvom aktivít Národného Projektu „Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“, ako aj ďalších aktivít.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci so SAŽP, obcami, VÚC, OZV, neziskovými organizáciami

Termín: priebežne

- O.5. Ministerstvá a im podriadené organizácie, ako aj ústredné orgány štátnej správy budú dôsledne uplatňovať **princípy zeleného verejného obstarávania** v súlade s aktuálnym Národným akčným plánom pre zelené verejné obstarávanie v SR (v súčasnosti NAP GPP III, schválený uznesením vlády SR č. 590/2016). Postupne bude zavedené povinné zelené verejné obstarávanie pre samosprávne kraje a mestá. Postupné smerovanie k povinnému elektronickému zelenému obstarávaniu. Stimulovať zelené inovácie je potrebné zvýšením podielu zeleného obstarávania.

Zodpovednosť: ÚVO, ÚOŠS

Termín: priebežne

- O.6. Podpora predchádzania vzniku odpadov uplatňovaním udržateľných modelov výroby a spotreby prostredníctvom vytvorenia relevantných podmienok na rozvoj a **implementáciu dobrovoľných nástrojov v oblasti environmentálnej politiky** (environmentálne označovanie produktov, EMAS – schéma pre environmentálne manažérstvo a audit, zelené verejné obstarávanie) a prostredníctvom **eko-dizajnu**.

Zodpovednosť: MŽP SR a SAŽP, MH SR

Termín: priebežne

1. Zmesový komunálny odpad

1.1. Charakteristika súčasného stavu

V roku 2016 sa na Slovensku vyprodukovalo 1 184 729 ton zmesových komunálnych odpadov, čo predstavuje viac ako 60 % z celkového množstva komunálnych odpadov. Z tohto množstva skončilo takmer 87 % na skládkach odpadov a 13 % bolo energeticky zhodnotených.

Nevyhnutnou podmienkou zodpovedného návrhu opatrení na zníženie množstva a škodlivosti zmesového komunálneho odpadu je znalosť jeho zloženia. V SR neexistuje jednotná metodika analyzovania zloženia zmesových komunálnych odpadov a ani povinnosť vykonávať tieto analýzy. Analýzy sú vykonávané iba na dobrovoľnej báze. Predmetné analýzy v SR vykonávajú občianske združenia Priatelia Zeme – SPZ a Inštitút cirkulárnej ekonomiky. Spracované priemerné výsledky sú uvedené nižšie v tabuľkách.

Z prepočtov vychádza, že v zmesovom komunálnom odpade sú najviac zastúpenou zložkou biologicky rozložiteľné komunálne odpady v oboch typoch zástavby. V KBV to je v priemere takmer 42,5 % a v IBV viac ako 46 %. Z využiteľných zložiek sú na druhom mieste plasty (KBV a IBV - 11 %). Nasleduje papier (10,5 % a 7,5 %), sklo (7,2 % a 5,4 %) atď.

Samostatnú pozornosť je potrebné venovať odpadu z nespotrebovaných potravín, ktorý je zastúpený v zmesovom komunálnom odpade v zástavbe KBV 6,6 % a v IBV 4,3 %.

Zaujímavosťou je, že nevytriediteľný odpad tvorí v prípade KBV 13,2 % a v prípade IBV 11,8 %. To poukazuje na veľké možnosti znižovania množstva zmesových komunálnych odpadov. Inak povedané, v rámci systémov nakladania s komunálnymi odpadmi, ktoré v súčasnosti musia byť zavedené v obciach SR, by sa dalo znížiť množstvo zmesových komunálnych odpadov o cca 80 %.

Tabuľka 1: Priemerné výsledky hmotnostného podielu jednotlivých zložiek KO získané na základe analýz zmesového komunálneho odpadu v zástavbe KBV, ktoré boli vykonané v 16-tich obciach SR (výsledky z analýz realizovaných v rokoch 2013 – 2017)

Sledovaná zložka	Priemerný hmotnostný podiel
Papier	10,47 %
Viacvrstvé kombinované obaly	1,33 %
Plasty	11,09 %
Sklo	7,28 %
Kovy a kovové obaly	2,33 %
Biologicky rozložiteľný odpad	42,46 %
Odpad z potravín (nepoužité potraviny)	6,64 %
Textil	3,06 %
Stavebný odpad	3,16 %

Hygienické potreby (plienky a vložky)	7,28 %
Nebezpečný odpad	0,88 %
Nevytriediteľný odpad – zmes	13,20 %

Zdroj: Priatelia Zeme – SPZ a Inštitút cirkulárnej ekonomiky

Tabuľka 2: Priemerné výsledky hmotnostného podielu jednotlivých zložiek KO získané na základe analýz zmesového komunálneho odpadu v zástavbe IBV, ktoré boli vykonané v 34 obciach SR (výsledky z analýz realizovaných v rokoch 2013 – 2017)

Sledovaná zložka	Priemerný hmotnostný podiel
Papier	7,55 %
Viacvrstvé kombinované materiály	1,43 %
Plasty	10,89 %
Sklo	5,4 %
Kovy a kovové obaly	2,66 %
BRKO - celkom	46,29 %
Odpad z potravín (nepoužité potraviny)	4,33 %
Elektroodpad	0,82 %
Textil	4,36 %
Drobný stavebný odpad	3,52 %
Hygienické potreby (plienky a vložky)	4,52 %
Nebezpečný odpad	0,94 %
Nevytriediteľný odpad – zmes	11,75 %

Zdroj: Priatelia Zeme – SPZ a Inštitút cirkulárnej ekonomiky

1.2. Cieľ

Znížiť množstvo zmesového komunálneho odpadu do roku 2025 o 50% v porovnaní s rokom 2016.

1.3. Indikátory

- Množstvo komunálneho odpadu a zmesového komunálneho odpadu (tis. ton)
- Množstvo zmesového komunálneho odpadu a komunálneho odpadu celkom (vrátane drobných stavebných odpadov) na HDP a počet obyvateľov

1.4. Opatrenia

- 0.7.** Zmena nastavenia **programov odpadového hospodárstva na úrovni krajov a samospráv**: v rámci záväznej časti POH uviesť aktivity na predchádzanie vzniku odpadu formou konkrétnych krokov a cieľov.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: novela zákona o odpadoch

- 0.8.** Zavedenie povinného **množstvového zberu komunálneho odpadu**.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: k novele zákona o odpadoch a zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov

- 0.9.** Vypracovanie **analýzy vplyvov zavedenia zberu odpadov „od dverí k dverám“ a množstvového zberu**, ktoré sú spojené s evidenciou odpadov na úrovni obyvateľov ako nástroja pre zavedenie týchto krokov na úrovni SR.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: december 2024

- 0.10.** Podpora systémov **spätného odberu odpadov z výrobkov**, ako aj **lokálnych zálohových systémov** formou úpravy legislatívy a ekonomickej motivácie.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MH SR

Termín: 2025

- 0.11.** Podpora **informačných a vzdelávacích aktivít** na predchádzanie vzniku ZKO vo forme systematického vzdelávania obyvateľov pomocou:

- portálu vytvorenému k predchádzaniu vzniku odpadu
- dobrých príkladov z praxe zo Slovenska a zahraničia uverejňovaných na portáli k predchádzaniu vzniku odpadu.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci sa SAŽP a tretím sektorom

Termín: priebežne

1.5. Financovanie

Aktivity na predchádzanie vzniku zmesového komunálneho odpadu by mali byť financované z Environmentálneho fondu, informačné a vzdelávacie aktivity prostredníctvom Národného projektu SAŽP, resp. v rámci plnenia Plánu hlavných úloh SAŽP, ako aj zo zdrojov Zeleného vzdelávacieho fondu, OZV a obcí v rámci ich originálnej pôsobnosti.

2. Biologicky rozložiteľný komunálny odpad

2.1. Charakteristika súčasného stavu

Podľa výsledkov analýz, ktoré v poslednej dobe v SR vykonali občianske združenia Priatelia Zeme – SPZ a Inštitút cirkulárnej ekonomiky (tabuľky č. 1 a č. 2 v časti 1. Zmesový komunálny odpad) vychádza, že v zmesovom komunálnom odpade sú najviac zastúpenou zložkou biologicky rozložiteľné komunálne odpady. A to v oboch typoch zástavby. V KBV to je priemerne takmer 42,5 % a v IBV viac ako 46 %. Okrem toho sa v ňom nachádza aj potravinový odpad. V KBV to je priemerne 6,6 % a v IBV 4,3 %.

S cieľom znížiť množstvo BRKO ukladaných na skládkach odpadov a zvýšiť množstvo recyklovaných komunálnych odpadov bola ustanovená povinnosť zaviesť a uskutočňovať jeho triedený zber. Jeho zavádzanie sa však rozbieha len pomaly a nedosahuje požadovanú úroveň. Ak k tomu pridáme zmenu trendov v hospodárení v rodinných domoch a stále väčšiu celoročnú dostupnosť ovocia a zeleniny, tak môžeme konštatovať, že množstvo biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, ktoré sú vyhadzované do zmesových komunálnych odpadov, narastá.

Tabuľka 3: Porovnanie vytriedených množstiev biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov v rokoch 2015 a 2016 (ton)

Sledovaná zložka	2015	2016
Zelený BRKO	133 582,36	129 854,35
Kuchynský BRKO	4 755,37	27 030,09
Jedlé oleje	449,72	176,35
Drevo	7 517,50	8 651,36
SPOLU:	146 304,95	165 712,15

Zdroj: Priatelia Zeme – SPZ a Štatistický úrad SR

Závažným problémom Slovenska je aj nelegálne nakladanie s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom. Jeho veľká časť je vyhadzovaná na nelegálne skládky odpadov alebo spaľovaná v jarých a jesenných mesiacoch na verejných a súkromných pozemkoch.

Vyššie uvedené fakty poukazujú na veľký potenciál aktivít na predchádzanie vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov. Vhodne navrhnuté opatrenia na úrovni štátu a samospráv môžu zabezpečiť efektívne odklonenie tejto zložky odpadu od skládkovania, spaľovania a nelegálnych spôsobov nakladania s ním. Navyše môžu byť pre samosprávy aj ekonomicky prínosné.

2.2. Cieľ

Znížiť množstvo biologicky rozložiteľných odpadov v zmesovom komunálnom odpade o 60 % do roku 2025 oproti stavu v roku 2016.

2.3. Indikátory

- Množstvo BRKO, (tis. ton)
- Podiel biologicky rozložiteľných odpadov v zmesovom komunálnom odpade (%) (potreba dopracovania metodiky na určenie podielu BRKO)
- Počet samospráv, ktoré podporujú domáce a komunitné kompostovanie/počet domácností, ktoré sa do domáceho kompostovania zapoja/počet komunít, ktoré sa zapoja do komunitného kompostovania (potreba dopracovania metodiky získania štatistických údajov)

2.4. Opatrenia

O.12. Vypracovanie **stratégie nakladania s BRKO** vrátane dôkladnej analýzy vzniku BRKO a aplikovania platnej hierarchie odpadového hospodárstva s dôrazom na predchádzanie vzniku odpadu.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: 2020

O.13. Legislatívna, finančná a informačná **podpora domáceho a komunitného kompostovania**.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci so SAŽP, Environmentálnym fondom a tretím sektorom

Termín: priebežne

O.14. Zavedenie systému **štatistík na úrovni samospráv** o počte domácností, ktoré si svojpomocne kompostujú biologické odpady formou domáceho a komunitného kompostovania.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: k novele zákona o odpadoch

O.15. Príprava **metodiky na výpočet množstiev kompostovaných biologicky rozložiteľných odpadov** formou domáceho a komunitného kompostovania.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci so ZMOS

Termín: december 2020

O.16. Vytvorenie jednotnej **metodiky sledovania množstva a druhov biologicky rozložiteľných odpadov v zmesovom komunálnom odpade** (vykonávania analýzy zmesového komunálneho odpadu) a zavedenie povinnosti vykonávania priebežných analýz.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: 2020

O.17. Príprava a realizácia **Národného vzdelávacieho programu o predchádzaní vzniku biologicky rozložiteľných odpadov a odpadov z potravín** pre jednotlivé cieľové skupiny – obyvateľov, samosprávy a štátnu správu

Zodpovednosť: MŽP SR; v spolupráci s MPRV SR, SAŽP a tretím sektorom

Termín: príprava 2021, realizácia priebežne

2.5. Financovanie

Aktivity na predchádzanie vzniku biologicky rozložiteľného odpadu by mali byť financované z Environmentálneho fondu, Operačného programu Kvalita životného prostredia a rozpočtov samospráv. Vzdelávacie aktivity aj zo zdrojov Zeleného vzdelávacieho fondu.

3. Odpad z potravín

3.1. Charakteristika súčasného stavu

Potravinový odpad je novou témou v odpadovom hospodárstve Slovenskej republiky (OH SR). Doposiaľ sa komplexne tejto problematike nevenoval žiaden strategický dokument MŽP SR. To znamená, že potravinovým odpadom sa explicitne nezaobrá ani POH SR ani aktuálny PPVO SR 2014 - 2018.

Potravinový odpad je dôležitým prúdom odpadov aj z hľadiska **Stratégie obmedzovania ukladania biologicky rozložiteľných odpadov na skládky odpadov**, ktorú sú povinné členské štáty vypracovať v súlade s článkom 5(1) smernice 1999/31/ES o skládkach odpadu.

V právnej úprave OH SR ani EÚ neexistuje presná definícia potravinového odpadu. Tento odpad bol zadefinovaný v rámci EÚ projektu FUSIONS : “Potravinový odpad sú všetky potraviny a ich nepoživatelné časti vyradené zo zásobovacieho reťazca potravín, ktoré sú buď ďalej iným spôsobom využité alebo zneškodnené (zahŕňajúc vypestované, zaorané alebo nezobierané plodiny, anaeróbne vyhnívanie, produkciu bio-energie, kogeneráciu, spaľovanie, plodiny určené na zneškodnenie na skládkach odpadov alebo vyhodnené do mora)”.

V EÚ sa približne 88 milióna ton potravín ročne stáva odpadom, čo predstavuje náklady vo výške 143 miliárd eur⁴.

Potravinový odpad vzniká vo viacerých oblastiach:

- v primárnej výrobe (poľnohospodárstvo)
- pri výrobe a spracovaní potravín,
- vo veľkoobchode, maloobchode a distribúcii potravín,
- v zariadeniach spoločného stravovania a
- v domácnostiach.

Z hľadiska potravinových strát a plytvania potravinami sa danej problematike venuje MPRV SR, ktoré v roku 2016 vypracovalo Plán predchádzania plytvaniu potravinami. Súčasťou uvedeného dokumentu je **Akčný plán na predchádzanie plytvaniu potravinami**, ktorý definuje ciele,

⁴ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste_en

opatrenia, zodpovednosti a financovanie aktivít v rokoch 2016 – 2019. Hlavnú zodpovednosť za plnenie cieľov má MPRV SR a jeho rezortné organizácie. **Dokument predpokladá spoluprácu aj s ďalšími dotknutými orgánmi štátnej správy a samosprávy vrátane MŽP SR.**

3.2. Cieľ

Podporovať znižovanie vzniku potravinového odpadu, ktorý vzniká v maloobchode a u spotrebiteľa, a znížiť potravinové straty v celom reťazci výroby a distribúcie potravín.

Takto stanovený cieľ je v súlade s Akčným plánom EÚ pre obehové hospodárstvo (COM(2015) 614 final). OSN na svojom Valnom zhromaždení dňa 25. septembra 2015 prijalo rezolúciu, kde v rámci cieľov udržateľného rozvoja prijalo cieľ do roku 2030 znížiť o polovicu podiel na jedného obyvateľa globálneho plytvania potravinami na maloobchodnej a spotrebiteľskej úrovni a znížiť potravinové straty v rámci výrobných a dodávateľských reťazcov, vrátane strát po zbere.

Zohľadňuje ho aj nová smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/851, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade⁵ a smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/850, ktorou sa mení smernica 1999/31/ES o skládkach odpadov. V uvedených smerniciach sa okrem iného uvádza

- postupné obmedzenie skládkovania komunálneho odpadu na 10 % alebo menej z celkového množstva vzniknutého komunálneho odpadu do roku 2035
- nové opatrenia na podporu predchádzania vzniku odpadu vrátane potravinového odpadu a podporu opätovného použitia.

3.3. Indikátory

- Množstvo biologicky rozložiteľného kuchynského a reštauračného odpadu (tis. ton)
- Podiel potravinového odpadu v komunálnom odpade (%)

3.4. Opatrenia

0.18. V zákone o odpadoch ustanoviť **zákaz skládkovania potravinového odpadu z veľkoobchodu, maloobchodu a distribúcie** s účinnosťou od 1.1.2023.

Zodpovednosť: MŽP SR; v spolupráci s MPRV SR

Termín: 2022

0.19. Posúdiť možnosť **zrušenia výnimiek** pre povinnosť zavedenia a zabezpečovania **vykonávania triedeného zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností.**

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: 2022

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=OJ:L:2018:150:TOC>

O.20. Podieľať sa na vypracovaní **metodológie na dôsledné zisťovanie/meranie množstva vznikajúceho potravinového odpadu** a spôsobov nakladania s potravinovým odpadom.

Zodpovednosť: MŽP SR; v spolupráci s MPRV SR

Termín: priebežne

O.21. Aktívne podporovať plnenie opatrení **Akčného plánu na predchádzanie plytvaniu potravinami**.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: priebežne

O.22. **Informačná podpora predchádzania vzniku potravinového odpadu** z hľadiska dopadu na životné prostredie.

Zodpovednosť: MŽP SR; v spolupráci s MPRV SR a SAŽP

Termín: priebežne

O.23. Podporiť **budovanie zón neštandardných potravín** (napr. opticky neštandardné ovocie a zelenina) v maloobchodných prevádzkach formou informačných kampaní.

Zodpovednosť: MŽP SR; v spolupráci s MPRV SR a SAŽP

Termín: priebežne

3.5. Financovanie

Národný projekt SAŽP, resp. v rámci plnenia Plánu hlavných úloh SAŽP, rozpočtové kapitoly príslušných ÚOŠS.

4. Odpad z papiera

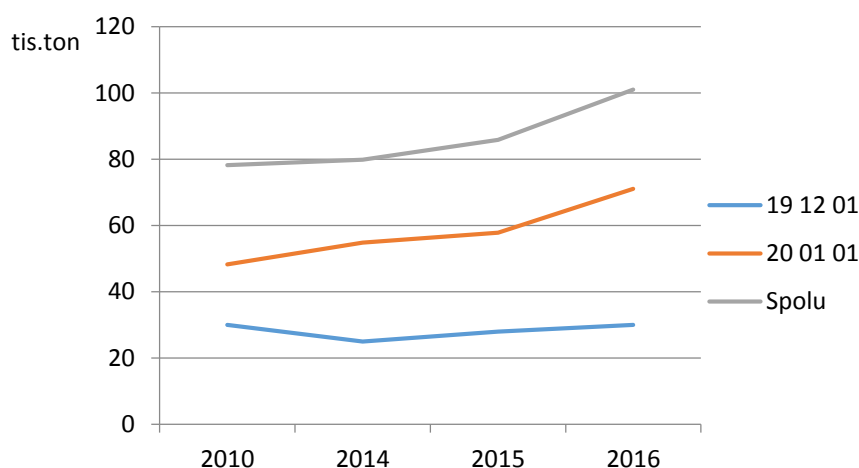
4.1. Charakteristika súčasného stavu

V SR vzniká podľa údajov RISO a ŠÚ SR približne 70-tisíc ton odpadu z papiera za rok. Veľké množstvo papiera je stále súčasťou zmesového komunálneho odpadu. Znepokojivý je trend v množstve reklamných materiálov, ktoré sa ako nevyžiadaná pošta dostávajú do poštových schránok obyvateľov a sú k dispozícii aj v obchodných domoch a supermarketoch.

Za účelom vyhodnotenia plnenia cieľa aktuálneho PPVO SR 2014 – 2018 bol použitý indikátor „množstvo vzniknutého odpadu z papiera“ (19 12 01 - Papier a lepenka - Odpady z mechanického spracovania odpadu napr. triedenia, drvenia, lisovania, hutnenia a peletizovania inak nešpecifikované; 20 01 01 - Papier a lepenka - Zložky KO z triedeného zberu okrem 15 01).

Na vyhodnotenie indikátora v rámci celej SR je potrebné dopracovať metodiku pre zber a spracovanie údajov o podiele papiera v zmesovom komunálnom odpade, ktorá by mala byť založená na podrobnej analýze zloženia zmesového komunálneho odpadu.

Graf 2: Vznik odpadov z papiera (tis. ton)

Zdroj: ŠÚ SR, MŽP SR

Tabuľka 4: Vznik odpadov z papiera (tis. ton)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
19 12 01	30	22	17	26	25	28	30
20 01 01	48,2	44,7	58,9	56,91	54,8	57,8	71
Spolu	78,2	66,7	75,9	82,91	79,8	85,8	101

Zdroj: ŠÚ SR, MŽP SR

Z uvedených údajov vyplýva, že v rokoch 2010 – 2016 došlo k nárastu vzniku odpadu papiera, čo môže súvisieť s kvalitnejším triedením. Cieľ znížovať vznik odpadu z papiera sa neplní, avšak lepším vytriedovaním sa pravdepodobne znižuje podiel papiera v zmesovom komunálnom odpade.

Siedmy oddiel zákona o odpadoch zavádza RZV na neobalové výrobky. De facto sa prebrali ustanovenia z predchádzajúceho zákona, ktoré určovali, za ktoré výrobky sa platil poplatok do Recyklačného fondu. RZV na neobalové výrobky doposiaľ vyvolala najviac otázok a nejasností. Preto by bolo vhodné uvažovať o RZV pre grafický papier tak, ako je to v niektorých členských štátoch EÚ (Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Švédsko).

4.2. Cieľ

Znižovať vznik odpadu z papiera a znižovať podiel papiera v zmesovom komunálnom odpade.

4.3. Indikátory

- Množstvo odpadu z papiera (tis. ton)
- Počet realizovaných informačných aktivít na podporu znižovania množstva spotrebovaného papiera

4.4. Opatrenia

0.24. Príprava a realizácia kampaní, v rámci ktorých budú obyvatelia informovaní o:

- množstvách spotrebovaného papiera na výrobu reklamných materiálov a rôznych katalógov,
- možnostiach ochrany pred nevyžiadanou poštou, napr. ponúkaním nálepky „Nevhadzujte reklamy“, ktorú si môžu obyvatelia nalepiť na svoju schránku.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s SAŽP

Termín: počas trvania Národného projektu SAŽP

0.25. Iniciovanie a spolupráca v oblasti obmedzovania vzniku a šírenia tlačенých reklamných materiálov.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MH SR

Termín: priebežne

4.5. Financovanie

Príprava a realizácia kampaní by sa mala financovať v rámci Národného projektu SAŽP. Aktivita v zmysle § 7 ods. 1 a) vyhlášky č. 373/2015 o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov v znení neskorších predpisov na predchádzanie vzniku odpadov z papiera môžu byť financované z poplatkov výrobcov do systému rozšírenej zodpovednosti výrobcov.

5. Objemný odpad

5.1. Charakteristika súčasného stavu

Objemný odpad predstavuje nepotrebné, opotrebované, zastarané veci väčších rozmerov, ktorých sa občania chcú a potrebujú zbaviť (napr. nábytok, sanitárne zariadenie, dvere, okná, podlahová krytina, koberce). Z dôvodu väčších rozmerov nie je možné na zber objemného odpadu využívať zberné nádoby na triedený zber ako je to u iných druhov odpadov. Preto sa na tento účel využíva forma organizovaného zberu v určitom termíne vopred určenom samosprávou (kalendárový zber) alebo odovzdaním na zberný dvor.

Tabuľka 5: Vznik objemného odpadu, katalógové číslo 20 03 07 (tony):

2012	2013	2014	2015	2016
171 910	168 636	175 186	192 987	193 991

Zdroj: ŠÚ SR

Problémom pri spracovaní objemného odpadu je to, že je tvorený niekoľkými druhmi materiálov, ktoré sú navzájom spojené, alebo v niektorých prípadoch zlepené a sú od seba ťažko od seba oddeliteľné. V mnohých prípadoch je však možné jednotlivé časti od seba oddeliť. Bez ohľadu na to, či je možné jednotlivé časti od seba oddeliť alebo nie, pri nakladaní s týmto druhom odpadov sa tieto časti od seba často neoddeľujú a objemný odpad vo veľkej miere končí na skládkach odpadov alebo v spaľovni.

Opätovné používanie vecí, ktoré tvoria objemný odpad, je prioritou, nakoľko tento odpad je vnímaný ako materiálová banka, ktorú je možné opätovne využiť. V zahraničí je najčastejším spôsobom predchádzania vzniku objemných odpadov ich opätovné použitie prostredníctvom tzv. centier opätovného použitia, kde sa určité typy výrobkov, ktoré by sa inak stali objemným odpadom, opravujú a znovu využívajú.

5.2. Cieľ

Zvýšiť opätovné použitie objemného odpadu.

5.3. Indikátory

- Množstvo objemného odpadu (tis. ton)
- Množstvo opätovne použitého objemného odpadu (tis. ton)

5.4. Opatrenia

0.26. Legislatívna, finančná a informačná podpora **budovania centier opätovného použitia a centier opätovného použitia umiestnených na zberných dvoroch.**

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s obcami, ZMOS, ÚMS.

Termín: k novele zákona o odpadoch (legislatívna a finančná podpora), priebežne (informačné aktivity)

O.27. Informačná podpora budovania knižníc vecí a projektov výrobcov, ktorí odoberajú nábytok vlastnej výroby, prostredníctvom web portálu k predchádzaniu vzniku odpadu.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s obcami (ZMOS, ÚMS), SAŽP

Termín: priebežne

O.28. Posúdenie možností zavedenia **finančnej motivácie** (z Environmentálneho fondu, OZV) **pre subjekty zaoberajúce sa prípravou na opätovné používanie** (napr. nábytok, textil).

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: 2025

5.5. Financovanie

Podpora budovania centier opätovného použitia a knižníc vecí by mala byť zapracovaná do priorít Environmentálneho fondu, kde by v rámci prioritných cieľov zameraných na predchádzanie vzniku odpadov boli nastavené špecifikácie činností zamerané na podporu budovania centier opätovného použitia. Zároveň je dôležité doriešiť udržateľnosť prevádzky centier opätovného použitia.

6. Plasty a obaly

6.1. Charakteristika súčasného stavu

Úloha a význam plastov v našom hospodárstve sa za ostatných 50 rokov zásadne zvýšili. Celosvetová výroba plastov sa od 60. rokov 20. storočia zvýšila dvadsaťnásobne, pričom v roku 2015 dosiahla 322 miliónov ton. Predpokladá sa, že v najbližších 20 rokoch sa ďalej zdvojnásobí⁶.

Potenciál recyklácie plastového odpadu je v EÚ do značnej miery nevyužitý. Opätovné použitie a recyklácia plastov na konci životnosti je veľmi nízka, a to najmä v porovnaní s inými materiálmi ako napríklad papier, sklo alebo kovy. V súčasnosti sa dopyt po recyklovaných plastoch v Európe podieľa na celkovom dopyte po plastoch len približne 6 %. Na odvetvie recyklácie plastov v EÚ v ostatných rokoch negatívne vplývali nízke ceny komodít a neistota, pokiaľ ide o odbytká.

Z odhadov vyplynulo, že pri výrobe plastov a spaľovaní plastového odpadu vzniká na celom svete približne 400 miliónov ton CO₂ ročne. Zvýšeným využívaním recyklovaných plastov možno znížiť závislosť od ťažby fosílnych palív na ich výrobu a dosiahnuť pokles emisií CO₂. Odhaduje sa, že možná ročná úspora energie, ktorú by sa dalo dosiahnuť, ak by sa recykloval všetok plastový odpad na celom svete, predstavuje ekvivalent 3,5 miliardy barelov ropy ročne.

Vyvíjajú sa aj alternatívne typy surovín (napríklad bioplasty) s rovnakou funkčnosťou ako tradičné plasty, ale s možným nižším environmentálnym dosahom, v súčasnosti však majú veľmi malý trhový podiel.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0028&from=EN>

Z uvedených dôvodov vypracovala EK „Víziu pre obehové hospodárstvo v oblasti plastov“. Jej základom je ekodizajn plastov. To znamená, že plasty a výrobky obsahujúce plasty by sa mali navrhovať tak, aby sa zvýšila ich trvácnosť, opätovná použiteľnosť a recyklovateľnosť vysokej kvality. **Všetky plastové obaly uvádzané na trh EÚ sa do roku 2030 stanú buď opätovne použiteľnými, alebo nákladovo efektívne recyklovateľnými.**

Podľa § 6 ods. 4 zákona o odpadoch **predchádzaním vzniku odpadu z obalov je znižovanie**

- a) **množstva materiálov a látok obsiahnutých v obaloch** a odpadoch z obalov a ich škodlivosti pre životné prostredie,
- b) **množstvá obalov a odpadov z obalov** a ich škodlivosti pre životné prostredie v etape výrobného procesu, predaja, distribúcie, využitia a ich eliminácia; prevencia sa uplatňuje osobitne pri vývoji výrobkov a technológií priaznivejších pre životné prostredie a
- c) **spotreby ľahkých plastových tašiek.**

Vznik odpadu z obalov v rokoch 2010 – 2016 (v tis. tonách) v tabuľke č. 5 jasne ukazuje, že v rámci obalov a odpadov z obalov vznikol nárast tvorby odpadov z obalov (v rokoch 2010-2016 o 18 %) ako aj nárast množstva obalov uvedených na trh. Nárast oboch údajov je z hľadiska prevencie odpadov nepriaznivý.

Tabuľka 6

	2010	2014	2015	2016
Vznik odpadu z obalov (tis. ton)	278	346	359	360
Množstvo obalov uvedených na trh (tis. ton)	436	464	493	518

Zdroj: SAŽP

6.2. Cieľ

Obmedziť používanie nerecyklovateľných jednorazových plastových obalov.

Predchádzať vzniku nadmerného množstva obalov v rámci jedného výrobku.

Podporovať recyklovateľnosť plastových výrobkov a obalov (v nadväznosti na Európsku stratégiu pre plasty v obehovom hospodárstve).

6.3. Indikátory

- Množstvo odpadu z obalov na množstvo obalov uvedených na trh (tis. ton)
- Počet realizovaných informačných aktivít na podporu predchádzania vzniku obalov

6.4. Opatrenia

- O.29.** Vypracovanie **analýzy zameranej na prieskum najčastejšie používaných obalov** umiestnených na trh SR so zameraním na dotriedňovacie a recyklačné zariadenia a metodiky na posúdenie produktov umiestnených na trh z hľadiska recyklovateľnosti na Slovensku a okolitých krajinách (vzhľadom na kapacity v regióne).

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: december 2020

- O.30.** Prijať opatrenia na **podporu zvýšenia podielu opakovane použiteľných obalov** uvedených na trh v rámci systémov opakovaného použitia obalov environmentálne vhodným spôsobom.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: k novele zákona o odpadoch

- O.31. Zníženie veľkosti predajnej plochy uvedenej v § 56 ods. 7 zákona o odpadoch.** Týka sa povinnosti distribútora obalov, ktorý distribuuje nápoje v iných ako opakovane použiteľných obaloch predajom spotrebiteľovi, distribuovať nápoje rovnakého druhu aj v opakovane použiteľných obaloch v závislosti od predajnej plochy, ak sa také nápoje v nich na trh v SR uvádzajú.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: k novele zákona o odpadoch

- O.32.** Zavedenie povinnosti **poskytovať za úhradu všetky druhy plastových tašiek** (vrátane veľmi ľahkých), následná analýza zníženia spotreby plastových tašiek po zavedení poplatku za účelom posúdenia zavedenia zákazu poskytovania ľahkých plastových tašiek.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: novela zákona o odpadoch, priebežne

- O.33. Zákaz používania jednorazových plastových riadov, príborov, pohárov a nápojových slamiek na verejných podujatiach** (pozn.: podpora biologicky rozložiteľných jednorazových riadov).

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: k novele zákona o odpadoch, december 2022

- O.34.** Zavedenie **povinného používania opakovane použiteľných a kompostovateľných riadov, príborov a pohárov na verejných podujatiach** (v dočasne zriadených stánkoch), povinný triedený zber biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov a povinné zabezpečenie ich spracovania (kompostáreň, bioplynová stanica).

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: novela zákona o odpadoch

O.35. Zákaz používania jednorazových riadov, príborov, pohárov a slamiek v trvalých prevádzkach.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: novela zákona o odpadoch

O.36. Zákaz používania jednorazových plastových obalov na jedlo, ktoré nie sú recyklovateľné alebo kompostovateľné (v prípade kompostovateľných obalov zabezpečenie ich triedeného zberu a recyklácie).

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: novela zákona o odpadoch

O.37. Vypracovanie metodologickej pomôcky na podporu vzniku bezobalových obchodov, na podporu zavádzania bezobalovej distribúcie tovaru a používania opakovane použiteľných obalov (návrh opatrení na podporu používania opakovane použiteľných obalov, minimálne požiadavky na splnenie hygienických predpisov pre používanie vlastných – donesených obalov, odporúčania pre jednotný postup štátnej správy vrátane kontrolných orgánov).

Zodpovednosť: MŽP SR, MZ SR, ÚVZ; v spolupráci s MPRV SR

Termín: december 2023

O.38. Informačná podpora budovania siete fontán na pitie vody na verejných miestach, pitia vody z vodovodu a vytvorenie mapy umiestnenia fontán na území SR (+ finančná podpora prostredníctvom Environmentálneho fondu - žiadatelia podpory v zmysle zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Zodpovednosť: MŽP v spolupráci so SAŽP

Termín: priebežne

O.39. Legislatívne zavedenie povinného používania nápojov iba vo vratných zálohovaných obaloch pre všetky orgány štátnej správy.

Zodpovednosť: MŽP

Termín: k novele zákona o odpadoch

O.40. Informačná podpora predchádzania vzniku obalov na portáli vytvorenom k predchádzaniu vzniku odpadu:

- Vytvorenie národnej „Zero Waste“ databázy dobrých príkladov z praxe na portáli (informácie a mapa kamenných obchodov a internetových obchodov, ktoré ponúkajú bezobalový predaj potravín aj iných produktov, ktoré slúžia ako nástroj podpory rozvoja tohto modelu v praxi),
- zverejnenie metodologickej pomôcky na podporu vzniku bezobalových obchodov (opatrenie č. 37),

- jasné a správne informácie o biologicky rozložiteľných plastoch. Je potrebné poskytnúť informácie spotrebiteľovi, ktoré plasty môžu byť označené ako "kompostovateľné" alebo "biologicky rozložiteľné" a ako by sa s nimi malo zaobchádzať po použití,
- ako obmedziť nadmerné používanie obalov,
- zverejnenie informácií podporujúcich budovanie a používanie fontán na pitie vody a pitie vody z vodovodu a mapy umiestnenia fontán na území SR (opatrenie č. 38).

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci so SAŽP

Termín: priebežne

6.5. Financovanie

Aktivity na predchádzanie vzniku odpadov z obalov a plastového odpadu v zmysle § 7 ods. 1 a) vyhlášky č. 373/2015 o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov v znení neskorších predpisov by mali byť financované z poplatkov výrobcov do systému rozšírenej zodpovednosti výrobcov, systému zálohovania vybraných obalov, z Národného projektu SAŽP, resp. v rámci plnenia Plánu hlavných úloh SAŽP, Environmentálneho fondu a vzdelávacie aktivity aj zo zdrojov Zeleného vzdelávacieho fondu a obcí (analýzy odpadov a vzdelávacie aktivity).

7. Stavebné odpady

7.1. Charakteristika súčasného stavu

Podľa aktuálneho POH SR 2016-2020 sa v rokoch 2010-2013 priemerná ročná produkcia stavebných odpadov a odpadov z demolácií pohybovala na úrovni 2,6 mil. ton. Výraznejší pokles bol zaznamenaný v roku 2012, kedy produkcia stavebných odpadov dosiahla len cca 1,6 mil. ton. V roku 2013 bolo celkovo na skládky odpadov uložených 55 % vzniknutých stavebných odpadov a odpadov z demolácií. Materiálovo bolo zhodnotených 36 % vzniknutých stavebných odpadov. Najväčšou mierou sa na recyklovaní stavebných odpadov podieľa druh odpadu 17 01 01 Betón, 17 04 05 Železo a oceľ, 17 05 04 Zemina a kamenivo iné ako uvedené v 17 05 03 a druh odpadu 17 05 06 Výkopová zemina iná ako uvedená v 17 05 05. Pod inými kódmi zhodnocovania bolo vykázaných 5 % vzniknutých stavebných odpadov.

V súlade s článkom 11 ods. 2 písm. b) rámcovej smernice o odpade sa zavádzajú nové povinnosti v oblasti recyklácie stavebných odpadov a odpadov z demolácií aj do zákona o odpadoch. V prílohe č. 3 k zákonu sa v bode VI. ustanovuje:

Cieľom odpadového hospodárstva v oblasti stavebného odpadu a odpadu z demolácie je do roku 2020 zvýšiť prípravu na opätovné použitie, recykláciu a zhodnotenie stavebného odpadu a odpadu z demolácie vrátane zasypávacích prác ako náhrady za iné materiály v jednotlivom kalendárnom roku najmenej na 70 % hmotnosti takéhoto odpadu vzniknutého v predchádzajúcom kalendárnom roku; tento cieľ sa uplatní na odpady uvedené v skupine číslo 17 Katalógu odpadov, okrem nebezpečných odpadov a odpadu pod katalógovým číslom 17 05 04.

Aktuálny PPVO SR 2014 – 2018 stanovuje nasledovný cieľ:

Znižovať množstvo zneškodňovaných stavebných odpadov a odpadov z demolácií

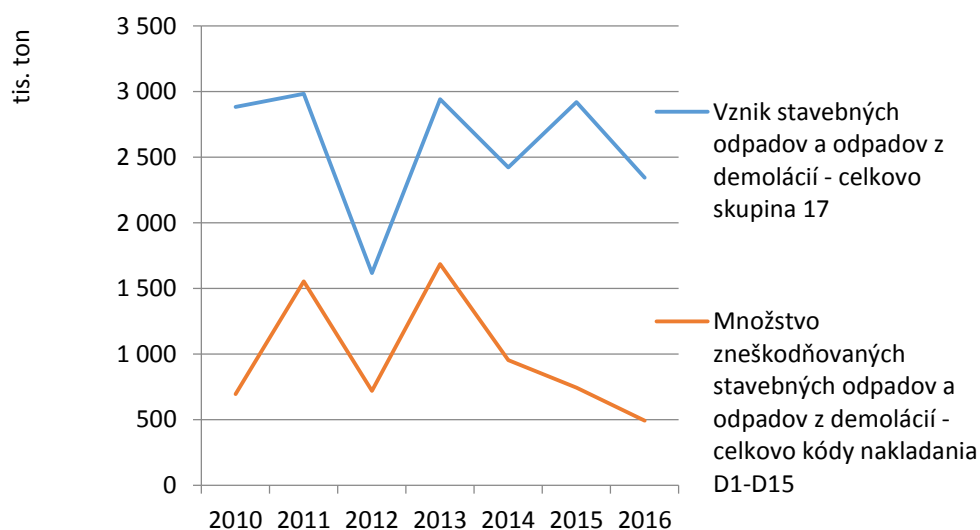
Takto stanovený cieľ nie je primárne zameraný na predchádzanie vzniku odpadu ale na znižovanie množstva zneškodňovaných (najmä skládkovaním) stavebných odpadov a odpadov z demolácií. Pri vyhodnocovaní plnenia cieľov a opatrení PPVO SR 2014 – 2018 bolo konštatované, že cieľ sa neplní, ako uvádza aj nasledovná tabuľka:

Tabuľka 7: Vznik stavebných odpadov a odpadov z demolácií (tis. ton)

	2010	2014	2015
Vznik stavebných odpadov a odpadov z demolácií - celkovo skupina 17 (tis. ton)	2 884	2 421	2 919
Množstvo zneškodňovaných stavebných odpadov a odpadov z demolácií - celkovo kódy nakladania D1-D15 (tis. ton)	694	954	743

Zdroj: MŽP SR, ŠÚ SR

Graf 3

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 8

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vznik stavebných odpadov a odpadov z demolácií - celkovo skupina 17 (tis. ton)	2 884	2 983	1 617	2 943	2 421	2 919	2343
Množstvo zneškodňovaných stavebných odpadov a odpadov z demolácií - celkovo kódy nakladania D1-D15 (tis. ton)	694	1 554	720	1 685	954	743	492

Zdroj: MŽP SR

Údaje týkajúce sa vzniku stavebných odpadov a odpadov z demolácií a nakladania s nimi vykazujú v niektorých rokoch významné odchýlky. Potvrďuje to tabuľka č. 16 v prílohe č. 2 k PPVO SR 2014 – 2018 ale aj tabuľka 2-18 v POH SR 2016-2020. Pravdepodobnou príčinou sú nedostatky vo vedení evidencie a v ohlasovaní. Prispieva k tomu aj aktuálna právna úprava. Podľa § 77 zákona o odpadoch pôvodcom stavebných a demolačných odpadov, ktorý plní povinnosti podľa § 14 (teda aj vedenie evidencie a ohlasovanie údajov) nie je stavebná firma, ale investor:

Pôvodcom odpadu, ak ide o odpady vznikajúce pri stavebných prácach a demolačných prácach, vykonávaných v sídle alebo mieste podnikania, organizačnej zložke alebo v inom mieste pôsobenia právnickej osoby alebo fyzickej osoby – podnikateľa, je právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ, pre ktorú sa tieto práce v konečnom štádiu vykonávajú; pri vykonávaní obdobných prác pre fyzické osoby je pôvodcom odpadov ten, kto uvedené práce vykonáva. Pôvodca odpadu zodpovedá za nakladanie s odpadmi podľa tohto zákona a plní povinnosti podľa § 14.

7.2. Cieľ

Znižovať množstvo zneškodňovaných stavebných odpadov a odpadov z demolácií.

Takto stanovený cieľ nie je primárne zameraný na predchádzanie vzniku odpadu. Predpokladá sa, že obmedzovaním skládkovania sa vyvinie tlak na predchádzanie vzniku odpadu, jeho opätovné využívanie a recykláciu (centrá opätovného používania, bazáre, recyklačné spoločnosti).

Nevyhnutným predpokladom pre kvantitatívne stanovenie cieľa a sledovanie jeho plnenia je zistiť skutočné množstvá vznikajúcich stavebných odpadov a odpadov z demolácií a spôsoby nakladania s týmto prúdom odpadov.

7.3. Indikátory

- Množstvo vzniknutých stavebných odpadov a odpadov z demolácií a zneškodňované stavebné odpady (tis. ton)
- Počet realizovaných informačných aktivít na podporu centier opätovného používania stavebného materiálu

7.4. Opatrenia

O.41. Zvýšiť poplatky za skládkovanie stavebných odpadov a odpadov z demolácií.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: v rámci novely zákona o poplatkoch za uloženie odpadov

O.42. Podpora vytvárania bazárov alebo centier opätovného používania stavebného materiálu formou propagačných a vzdelávacích aktivít, ako aj informačnými kampaňami o úspešných príkladoch v SR aj zahraničí.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s SAŽP

Termín: priebežne

O.43. Vypracovanie analýzy možností opakovaného používania stavebného materiálu z demolačných a rekonštrukčných prác.

Zodpovednosť: MŽP SR

Termín: 2021

7.5. Financovanie

Národný projekt SAŽP, resp. v rámci plnenia Plánu hlavných úloh SAŽP.

8. Nebezpečné odpady

8.1. Charakteristika súčasného stavu

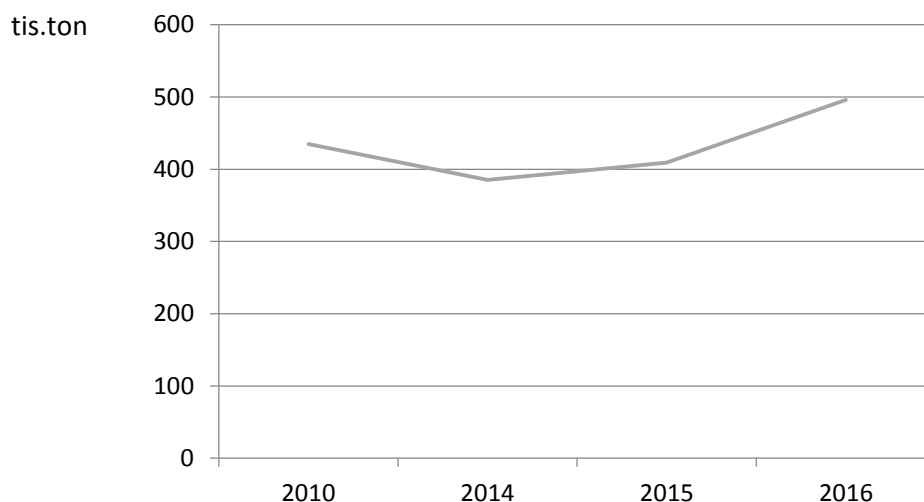
Obehové hospodárstvo začína na úplnom začiatku životného cyklu výrobku. Fáza navrhovania ako aj výrobné procesy majú vplyv na získavanie zdrojov, využívanie zdrojov a vznik odpadu počas celého životného cyklu výrobku. Zlepšenie dizajnu môže prispieť k tomu, aby boli výrobky trvácnejšie a aby sa dali ľahšie opraviť, zmodernizovať alebo repasovať. Dizajn môže uľahčiť demontáž výrobkov v recyklačných zariadeniach s cieľom získať cenné materiály a súčiastky na ich opätovné využitie. V neposlednom rade má vplyv aj na vznik nebezpečných odpadov.

Požiadavky na ekodizajn boli doteraz zamerané predovšetkým na energetickú efektívnosť; v budúcnosti sa však budú systematicky preskúmať aj ďalšie aspekty, ako opraviteľnosť, trvanlivosť, možnosť modernizácie, recyklovateľnosť alebo identifikácia určitých materiálov alebo látok.

Európska komisia navrhuje podporiť lepší dizajn výrobkov tým, že finančný príspevok, ktorý hradia výrobcovia v rámci systémov rozšírenej zodpovednosti výrobcu, by bol diferencovaný na základe nákladov po skončení životnosti ich výrobkov. Mal by sa tým zabezpečiť priamy hospodársky stimul pre dizajn výrobkov, ktoré sa dajú ľahšie recyklovať alebo opätovne použiť.

V zmysle § 2 ods. 9 zákona o odpadoch nebezpečný odpad je odpad, ktorý má aspoň jednu nebezpečnú vlastnosť uvedenú v Prílohe III (Vlastnosti odpadu, pre ktoré sa odpad považuje za nebezpečný) Nariadenia Komisie (EÚ), ktorým sa nahrádza príloha III k smernici EP a Rady 2008/98/ES o odpade.

Graf 4: Vznik nebezpečného odpadu

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 9

	2010	2014	2015	2016
NO (tis. ton)	435	385	409	496

Zdroj: MŽP SR

Vznik nebezpečného odpadu vykazoval od roku 2010 do roku 2014 kontinuálny pokles. Od roku 2014 množstvo vzniknutého nebezpečného odpadu začalo narastať a za obdobie rokov 2010-2016 predstavoval nárast 14 %, čo predstavuje negatívny trend.

8.2. Cieľ

Pokračovať v nastúpenom trende znižovania vzniku nebezpečného odpadu.

8.3. Indikátory

- Množstvo nebezpečného odpadu (tis. ton)

8.4. Opatrenia

0.44. Podpora ekodizajnu v nadväznosti na Akčný plán pre obehové hospodárstvo.

Zodpovednosť: MŽP SR a MH SR

Termín: priebežne

8.5. Financovanie

Rozpočtové kapitoly príslušných ÚOŠS.

9. Odpad z ťažobného priemyslu

9.1. Charakteristika súčasného stavu

Problematiku odpadu z ťažobného priemyslu upravuje zákon č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2008 Z. z.“) a zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov.

Ťažobný odpad je podľa zákona č. 514/2008 Z. z. definovaný ako odpad, ktorý vzniká pri prieskume, otvárke, príprave, dobývaní ložísk nerastov a pri prevádzke v lomoch vrátane úpravy, zušľachtovania a skladovania nerastov vykonávaných v súvislosti s ich dobývaním, ako aj pri ťažbe, úprave a skladovaní rašeliny.

Zvýšenie snahy prevádzkovateľov o ukladanie vyťaženého materiálu späť do vyťažených priestorov je jedna z priorít znižovania množstva odpadu z ťažobného priemyslu.

Materiál, ktorý je podľa zákona č. 514/2008 Z. z. považovaný za odpad, stále predstavuje použiteľný materiál – výrobok, bez potreby dodatočnej úpravy, ktorý je len momentálne nepredajný alebo jeho využitie je určené na rekultiváciu ložiskového priestoru. Tento fakt môže výrazne ovplyvniť množstvo odpadu z ťažobného priemyslu zaznamenaného v tabuľkách a štatistikách.

Dostupné informácie o úložiskách ťažobného odpadu pre verejnosť sú na stránkach http://charon.sazp.sk/Odpady_tp. Celkové množstvo vyprodukovaného odpadu z ťažobného priemyslu za rok 2016 bolo približne 301 500 ton.

9.2. Cieľ

Znižovať vznik odpadu z ťažobného priemyslu pomocou uplatnenia platnej legislatívy a vykonávaním pravidelných kontrol v rámci štátneho dozoru.

Prevenca závažných havárií, ktoré by mohli mať dopad na životné prostredia a zdravie ľudí.

(Tento cieľ je dlhodobý. Treba zohľadniť, že úložiská kategórie B sú na rozdiel od kategórie A kontrolované najmenej raz za 4 roky.)

9.3. Indikátory

- Množstvo odpadu z ťažobného priemyslu (tis. ton)

9.4. Opatrenia

O.45. Uplatňovanie platnej legislatívy a pravidelné vykonávanie **štátneho dozoru u prevádzkovateľov úložísk odpadu z ťažobného priemyslu**, spojené s obhliadkou úložiska. Vhodné je vytvorenie fotodokumentácie daného úložiska pre neskoršie porovnanie stavu úložiska.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci s MH SR, MDV SR, SAŽP, HBÚ, OBÚ, okresnými úradmi a prevádzkovateľmi úložísk odpadu z ťažobného priemyslu

Termín: priebežne

9.5. Financovanie

Na základe zákona č. 514/2008 Z. z. je prevádzkovateľ povinný pred začatím prevádzky úložiska a počas prevádzky úložiska vytvárať účelovú finančnú rezervu, ktorej prostriedky sa použijú na uzavretie úložiska, jeho monitorovanie po jeho uzavretí, na rekultiváciu úložiska a rekultiváciu územia ovplyvneného úložiskom. Prevádzkovateľ, ktorý prevádzkuje viac úložísk, vytvára účelovú finančnú rezervu pre každé úložisko osobitne.

Vyhodnocovanie plnenia cieľov programu

PPVO SR na roky 2019 – 2025 sa vyhodnocuje v súlade s § 7 ods. 5 zákona o odpadoch.

Na zabezpečenie plnenia cieľov programu je potrebné pravidelne vyhodnocovať stav v oblasti predchádzania vzniku odpadov. MŽP SR v spolupráci s ostatnými zainteresovanými ministerstvami a organizáciami pripraví priebežné vyhodnotenie cieľov programu a predloží ho na rokovanie vlády SR spolu s vyhodnotením plnenia cieľov programu odpadového hospodárstva. V prípade zaznamenania významných problémov v dosahovaní stanovených cieľov sa PPVO prehodnotí a vykoná sa jeho aktualizácia aj v priebehu obdobia, na ktoré je program vypracovaný.

Zodpovednosť: MŽP SR v spolupráci so SAŽP

Termín: 2024